

Aan het algemeen bestuur

bezoekadres Dokter Van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NWAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum 26-02-2019 ons kenmerk Z/18/016527-75750 behandeld door Sandra Coomans
portefeuillehouder H. Pereboom e-mail sandracoomans@wdodelta.nl
onderwerp Stand van zaken Kaderrichtlijn Water

Geacht bestuur,

Het waterschap werkt aan de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water. De uitvoering bevindt zich momenteel halverwege het eindjaar 2027. Middels deze brief wordt u op de hoogte gebracht van de voorbereidingen voor de nieuwe planperiode (2022-2027) en ontwikkelingen die spelen. Medio 2018 wordt er tevens een Deltabijeenkomst georganiseerd over het onderwerp.

Samenvatting

De voorbereidingen voor de nieuwe planperiode (2022-2027) zijn gestart. De voorbereidingen bestaan uit het uitvoeren van onderzoeken naar de effecten van maatregelen en de voortgang van het bereiken van de doelen. Naast de onderzoeken spelen er ook verschillende ontwikkelingen, zoals de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater en een tussentijdse landelijke evaluatie. Deze ontwikkelingen en onderzoeken vormen input voor het bepalen van de juiste maatregelen voor de komende planperiode. Een voorstel met de maatregelen voor de komende planperiode worden eind 2019 aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

Ten aanzien van het behalen van de doelen voor onder andere nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen blijkt uit landelijk onderzoek dat door bepaalde omstandigheden, zoals het na-ijleffect van fosfaat in de bodem een vertraging van doelen optreedt. Om de doelen in 2027 zo veel mogelijk te halen is landelijk afgesproken dat tot 2027 in ieder geval de maatregelen worden uitgevoerd met wat extra inspanningen. De waterschappen moeten in 2027 kunnen aantonen dat zij alle benodigde maatregelen hebben uitgevoerd om uiteindelijk de doelen te kunnen halen. Pas daarna zal gesproken worden over een mogelijke verlenging van het bereiken van de doelen.

In onderstaande toelichting kunt u meer informatie vinden over de voorbereidingen van de derde planperiode voor de Kaderrichtlijn Water en de ontwikkelingen die spelen.

Toelichting

Op 22 december 2000 heeft het Europees Parlement de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) vastgesteld. De KRW heeft als doel de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in een goede toestand te brengen en te houden. Hiervoor worden doelen en maatregelen opgesteld. De ecologische en chemische toestand moeten worden gemonitord en de resultaten worden aan de Europese Commissie gerapporteerd. De KRW is in Nederland geïmplementeerd in de Waterwet, de Wet Milieubeheer en in het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water.

De KRW kent drie planperiodes van zes jaar. De eerste planperiode (2009-2015) is inmiddels afgerond. We zitten nu in de tweede planperiode (2016-2021).

Bij aanvang van de KRW is aangegeven dat de doelen in 2015 gehaald zouden moeten zijn. Er is wel twee maal een mogelijkheid tot uitstel gegeven. Hier wordt gebruik van gemaakt door alle waterbeheerders in Nederland.

In Nederland heeft de Rijksoverheid de KRW vertaald in landelijke beleidsuitgangspunten, kaders en instrumenten. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is eindverantwoordelijke voor de uitvoering van de KRW.

Alle waterbeheerders in Nederland hebben de opgave om de richtlijn goed en doelmatig uit te voeren. Voor het grondwater zijn de provincies verantwoordelijk voor de uitwerking van de doelen en maatregelen. Voor het oppervlaktewater staan de waterbeheerders aan de lat om de doelen en maatregelen uit te werken en uit te voeren.

Het waterschapsbestuur stelt de maatregelen voor elke planperiode vast en neemt deze op in het Waterbeheerplan. De provincie legt de KRW vast in de provinciale Omgevingsvisie en landelijk wordt de KRW vastgelegd in een aantal Stroomgebiedbeheerplannen. Het gebied van het waterschap Drents Overijsselse Delta maakt onderdeel uit van het deelstroomgebied Rijn-Oost, dat op zijn beurt onderdeel uitmaakt van het stroomgebied Rijn.

Uitvoering Kaderrichtlijn Water

Sinds de start van de KRW wordt door de waterbeheerders druk gewerkt aan de uitvoering van de maatregelen in de waterlichamen. Voor de uitvoering is een lange termijn planning opgesteld, verdeeld over de drie planperiodes van zes jaar. De uitvoering van de maatregelen moet afgerond zijn in december 2027.

In het gebied van Drents Overijsselse Delta liggen in totaal 45 waterlichamen. Op de kaart in bijlage 1 is de ligging van de waterlichamen opgenomen.

Voor de huidige planperiode (2016-2021) staan verschillende maatregelen gepland, voor de volgende planperiode (2022-2027) nog in concept. De maatregelen staan opgenomen in de factsheets waar bestuurlijke besluitvorming over heeft plaatsgevonden. De maatregelen uit de factsheets zijn opgenomen in het programma 'Water op Maat' en opgenomen in de Meerjarenbegroting.

Ontwikkelingen

In de komende periode gaat de ontwikkeling en uitvoering van de KRW verder door. In 2018 begint de voorbereiding voor de 3^e planperiode. Er is dan de mogelijkheid, om op basis van nieuwe ontwikkelingen, onderzoeken, evaluaties, ervaringen etc. de inhoud van de factsheets bij te stellen en een voorstel te doen voor de juiste maatregelen in de 3^e planperiode. Deze worden dan ter goedkeuring aan het bestuur voorgelegd. In de aanloop naar deze 3^e planperiode spelen verschillende zaken die hieronder worden toegelicht.

A. Onderzoeken

Naast de uitvoering van maatregelen worden ook onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn gericht op:

1. Het bepalen van de effectiviteit van maatregelen en de vooruitgang van de ecologische en chemische toestand van de waterlichamen.

Inmiddels is in Rijn-Oost verband voor de 32 deelstroomgebieden een onderzoek uitgevoerd naar de herkomst van probleemstoffen als nutriënten, PAK's, gewasbeschermingsmiddelen en zware metalen. Er wordt nog nader bekeken welke maatregelen het beste kunnen worden genomen om de emissies te reduceren. Voor nutriënten vormen landbouw (actuele en historische bemesting), RWZI's en waterinlaat de belangrijkste bronnen. Maar er komen ook nutriënten vrij uit (landbouw)bodems die niet via bemesting zijn toegevoegd. Het waterschap gaat in 2018 voor een aantal waterlichamen de bijdragen vanuit de belangrijkste bronnen nader in beeld brengen.

Om een goede onderbouwing van het maatregelenpakket te geven, wordt voor een aantal waterlichamen een watersysteemanalyse uitgevoerd. Hierbij wordt een door de Stowa ontwikkelde methodiek gebruikt. Ook worden uitgevoerde maatregelen geëvalueerd, zodat deze ervaringen kunnen worden meegenomen bij het opstellen van het maatregelenpakket in de volgende planperiode. Verder worden een aantal mogelijke maatregelen nader onderzocht door middel van een haalbaarheidsonderzoek.

De resultaten van deze onderzoeken vormen input voor het bepalen van de juiste maatregelen om de doelen in de waterlichamen te bereiken.

2. Actualisatie van de indeling van waterlichamen en watertypen.

In het gebied liggen een aantal samengestelde waterlichamen, waaronder de Drentse kanalen. Voor de huidige planperiode 2016-2021 is beschreven dat onderzocht zal worden of de samenvoeging van de verschillende wateren tot één waterlichaam wel de juiste beslissing is. Het kan zijn dat er onderscheid is te maken in verschillende watertypen waardoor doelen gelden die niet haalbaar zijn. Door delen van de waterlichamen onder een ander, beter passend waterlichaam op te nemen of als apart waterlichaam kunnen meer realistische doelen worden gehanteerd. Ook kan blijken dat andere maatregelen nodig zijn om de doelen te bereiken.

3. Ontwikkeling nieuw watertype

In ons beheergebied is in de eerste planperiode aan veel KRW-waterlichamen het watertype R5 (stromende laaglandbeek) toegekend. Echter, nadien is gebleken dat de beschrijving van dit watertype niet voldoet voor deze wateren. Het knelpunt zit in de geringe mate van verhang in het gebied, waardoor er onvoldoende stroming gerealiseerd kan worden. Omdat er behoefte was aan een nieuw watertype dat beter aansluit bij de natuurlijke situatie, is dit watertype samen met andere waterschappen ontwikkeld.

B. Handreiking KRW doelen

Landelijk is de Handreiking KRW-doelen opgesteld. Dit is een herziening van de Handreiking MEP/GEP die in de eerste planperiode is verschenen. Deze handreiking vormt de basis voor het vaststellen van ecologische KRW-doelstellingen voor oppervlaktewateren in Nederland. Daarnaast is de uitleg ten aanzien van de toepassing van uitzonderingen ook relevant voor de chemische doelen van oppervlaktewaterlichamen en voor doelen voor grondwaterlichamen. Met de nieuwe handreiking kunnen alle waterbeheerders een nieuwe controle uitvoeren of de huidige doelen voldoen, of dat een technische aanpassing nodig is. Dit kan ook doorwerken naar het maatregelenpakket voor de periode 2022-2027.

In de nieuwe handreiking wordt, naast het technisch afleiden van doelen, ingegaan op de volgende relevante bestuurlijke punten: doelaanpassing, fasering van doelen, doelverlaging, natuurlijke omstandigheden en afwenteling.

C. Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Uit landelijk onderzoek van onder meer het Planbureau voor de Leefomgeving blijkt dat er een vertraging optreedt in het bereiken van doelen voor o.a. nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen. Voor nutriënten heeft dit deels te maken met het na-ijleffect van fosfaat dat in de bodem ligt opgeslagen. Maar deels ligt de oorzaak ook in het tekortschieten van het huidige maatregelenpakket. Om de KRW-doelen in 2027 zoveel mogelijk te halen is eind 2016 op de bestuurlijke conferentie 'Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater' besloten om er gezamenlijk een scheepje bovenop te doen. In de gelijknamige intentieverklaring zijn acties toebedeeld aan de deelnemende partijen (o.a. overheden, bedrijfsleven, kennisinstututen en maatschappelijke organisaties). De intentieverklaring wordt als opmaat gezien voor een eventueel nieuw Bestuursakkoord Water.

D. Midterm review

In 2018 wordt een landelijke tussentijdse evaluatie uitgevoerd naar de voortgang en effectiviteit van de uitvoering van maatregelen in de waterlichamen. Uit deze tussentijdse evaluatie zal ook moeten blijken wat de aandachtspunten zijn voor het bereiken van de doelen van de KRW en waar eventuele bijstelling of bijsturing nodig zal zijn richting 2027. Hierbij moet in eerste instantie worden gedacht aan een aanpassing van maatregelpakketten en voornamelijk niet aan bijstelling van doelen. Als waterschap worden we in 2027 afgerekend op het uitvoeren van de maatregelen en nog niet op het halen van de doelen.

Afgesproken is in de landelijke Stuurgroep water, onder leiding van de minister dat in ieder geval de maatregelen tot 2027 verder uitgevoerd worden en allereerst in te zetten op de meest effectieve maatregelen. Maatregelen waarvan de effecten minder bekend zijn worden later in de programmering opgenomen. Daarna zal verder gesproken worden over een mogelijke doelverlenging in 2026.

In Rijn-Oost zal deze midterm review onder het Regionaal Bestuur Overleg zijn uitvoering vinden. De uitkomsten van deze midterm review vormt input voor het 3^e Stroomgebiedbeheerplan en de daarbij horende factsheets (maatregelprogramma) per waterlichaam.

Planning

Richting de 3^e en tevens laatste planperiode zal de komende twee jaar duidelijk worden wat precies nodig is om te voldoen aan de afspraken die gemaakt zijn over de uitvoering van de maatregelen en het bereiken van de doelen. Op basis van de onderzoeken en de midterm review kunnen aanpassingen in de maatregelpakketten noodzakelijk zijn. Deze worden dan in het kader van de bestuurlijke besluitvorming richting de 3^e planperiode en de daarbij horende plannen aan u voorgelegd. Wij zullen u meenemen in de voorbereiding en uitvoering van dat traject.

De planning voor de periode tot 2022 ziet er als volgt uit:

2017-2020: onderzoeken en uitvoeren maatregelen
2018: midterm review
Medio 2018: deltabijeenkomst over de KRW
2018-2019: voorbereiding aanpassing factsheets inclusief gebiedsproces
Eind 2019: bestuurlijke besluitvorming aanpassing factsheets
2020-2021: factsheets worden opgenomen in de nieuwe beheerprogramma's en -plannen
2022: start 3^e planperiode

Bijlagen:

1. Overzichtsk kaart waterlichamen WDODelta

Het dagelijks bestuur van het
Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris

de dijkgraaf

ir. E. de Kruijk

ir. H.H.G. Dijk